

Kolding Folkeblad.

Anerkendt Redaktør L. Thastum. Trykt i Kolding Folkeblad's Bogtrykkeri.

Udgaaer hver Onsdag og kostet 1 Kr. (Udbyttefrit) med Tilleg af Postgeeld for udenlandske Abonnementer. Et Pris særskilt. Bestille paa alle Postkontorer og Brevbesvargesteder samt paa Kolding Koster.

Nr. 177.

Onsdag den 4 August 1915.

44. Aarg.

Kolding Folkeblad (1882-1989)

Onsdag den 4. August 1915

Det danske Landskab.

—

Skal det ødelægges af Bebyggelsen?

—□—

Der er i de senere Aar af kyndige Folk gjort et betydeligt Arbejde for at faa noget mere Stil over Nybyggeriet her i Landet — hvad nok kan siges at være fornødent. Det er ikke blot de ganske stilløse Murstenskasser, som i den sidste Menneskealder er skudt op i Mængde, især omkring Købstæderne og i de ny Stationsbyer, men ogsaa adskillige af de Velhavervillaer, der gør Fordring paa et være i Stil, som i Virkeligheden er rene arkitektoniske Rædsler. En

Der er i de senere Aar af kyndige Folk gjort et betydeligt Arbejde for at faa noget mere Stil over Nybyggeriet her i Landet - hvad nok kan siges at være fornødent. Det er ikke blot de ganske stilløse Murstenskasser, som i den sidste Menneskealder er skudt op i Mængde, især omkring Købstæderne og i de ny Stationsbyer, men ogsaa adskillige af de Velhavervillaer, der gør Fordring paa at være i Stil, som i Virkeligheden er rene arkitektoniske Rædsler. En

af dem, der kraftigst har slaaet til Lyd for, at der her maa tages et Arbejde op til Vejledning og Retledning, er den kendte Arkitekt P. V. Jensen Klint, hvis Bygmeisterkursus i de sidste Aar har samlet voksende Opmærksomhed. Men ogsaa adskillige yngre uddannede Bygmestre er i den sidste Tid fulgt ham i Sporet.

Vi meddeler her et Uddrag af en Artikel, som Arkitekt Carl Brummer har meddelt i „Tilskueren“s August-Hæfte under Titel: „Skal det danske Landskab ødelægges af Bebyggelsen?“

Arkitekt Brummer minder om, hvorledes hver Periode i Bygningskunstens Historie har haft sit Særpræg. Ogsaa vore egne gamle Bygningsværker, vore herlige Landsbykirker, vore Slotte og Herregaarde, vore gamle, yndefulde, beskedne Byhuse og ikke mindst vore gamle, smukke og for vort Land saa karakteristiske Bønderhuse vidner om det danske Folks Skønhedstrang ned gennem Tiderne.

Selv om Stilarterne fra de forskellige Tidsaldre er kommet til os udefra, har de dog ved at omplantes paa dansk Grund faaet deres eget karakteristiske Udtryk. Saaledes er vore gamle gotiske Landsbykirker og vore gamle, smukke, røde Herregaarde noget ganske for sig. Ogsaa de gamle Bøndergaarde og -huse har faaet deres egen særlige Form her i Landet: Den firelængede Bøndergaard og det trefløjede Boelssted er gammel dansk Byggemaade, som ikke findes i noget andet Land undtagen Skaane, der jo var dansk indtil for ca. 300 Aar siden.

af dem, der kraftigst har slaaet til Lyd for, at der her maa tages et Arbejde op til Vejledning og Retledning, er den kendte Arkitekt P. V. Jensen Klint, hvis Bygmeisterkursus i de sidste Aar har samlet voksende Opmærksomhed. Men ogsaa adskillige yngre uddannede Bygmestre er i den sidste Tid fulgt ham i Sporet.

Vi meddeler her et Uddrag af en Artikel, som Arkitekt Carl Brummer har meddelt i „Tilskueren“s August-Hæfte under Titel: „Skal det danske Landskab ødelægges af Bebyggelsen?“

Arkitekt Brummer minder om, hvorledes hver Periode i Bygningskunstens Historie har haft sit Særpræg. Ogsaa vore egne gamle Bygningsværker, vore herlige Landsbykirker, vore Slotte og Herregaarde, vore gamle, yndefulde, beskedne Byhuse og ikke mindst vore gamle, smukke og for vort Land saa karakteristiske Bønderhuse vidner om det danske Folks Skønhedstrang ned gennem Tiderne.

Selv om Stilarterne fra de forskellige Tidsaldre er kommet til os udefra, har de dog ved at omplantes paa dansk Grund faaet deres eget karakteristiske Udtryk. Saaledes er vore gamle gotiske Landsbykirker og vore gamle, smukke røde Herregaarde noget ganske for sig. Ogsaa de gamle Bøndergaarde og -huse har faaet deres egen særlige Form her i Landet: Den firelængede Bøndergaard og det trefløjede Boelssted er gammel dansk Byggemaade, som ikke findes i noget andet Land undtagen Skaane, der jo var dansk indtil for ca. 300 Aar siden.

Det 19. Aarhundrede har ganske vist ogsaa haft sit Præg; men dette er i det store og hele en Aandsforkommenhed, som ingen tidligere Kulturperiode kan opvise Magen til. Saa at sige al Tradition er bristet. Dette travle Aarhundrede blev for Bygningskunstens Vedkommende et Ragnarok. Det har i broget Forvirring søgt sine Forbilleder fra alle mulige Stilarter. Og dette har været gennemgaaende i de fleste Lande.

Medens vore Forfædre saa at sige fødtes med god Smag, er den almindelige daarlige Smag noget, som er karakteristisk for det 19. Aarhundredes sidste Halvdel. Ikke blot var det ny, der blev bygget, ofte hæsligt og uharmonisk, men meget af det gode gamle ødelagdes for at give Plads for moderne Uhyrligheder. Hvor mange af vore smukke, gamle

Købstæder er ikke blevet forvandlet til rene Stenørkener, og hvor er det danske Landskab ikke blevet skamskændet af hæsligt Byggeri.

Galt var det i Byerne, men endnu værre blev det ude paa Landet. Den smukke, gamle Byggemaade blev kasseret, og man tog sine Forbilleder fra Byernes usle Forstads-huse og, naar det skulde være rigtig fint, fra de elendige Parvenu-Villaer, som i Tusindtal voksede op i Købstædernes Nærhed. Alt for sent desværre er det gaaet op for os, hvilket Uføre, vi var kommet ind i, og hvor mange Værdier, der uigenkaldeligt er gaaet tabt. Men bedre sent end aldrig, thi endnu er der mange Værker at værne om. Meget af det smukke og hyggelige i vore gamle Bygninger kan saa udmærket godt overføres paa de ny, uden at det derfor gaar ud over Hensigts-

Det 19. Aarhundrede har ganske vist ogsaa haft sit Præg; men dette er i det store og hele en Aandsforkommenhed, som ingen tidligere Kulturperiode kan opvise Magen til. Saa at sige al Tradition er bristet. Dette travle Aarhundrede blev for Bygningskunstens Vedkommende et Ragnarok. Det har i broget Forvirring søgt sine Forbilleder fra alle mulige Stilarter. Og dette har været gennemgaaende i de fleste Lande.

Medens vore Forfædre saa at sige fødtes med god Smag, er den almindelige daarlige Smag noget, som er karakteristisk for det 19. Aarhundredes sidste Halvdel. Ikke blot var det ny, der blev bygget, ofte hæsligt og uharmonisk, men meget af det gode gamle ødelagdes for at give Plads for moderne Uhyrligheder. Hvor mange af vore smukke, gamle Købstæder er ikke blevet forvandlet til rene Stenørkener, og hvor er det danske Landskab ikke blevet skamskændet af hæsligt Byggeri.

Galt var det i Byerne, men endnu værre blev det ude paa Landet. Den smukke, gamle Byggemaade blev kasseret, og man tog sine Forbilleder fra Byernes usle Forstads-huse og, naar det skulde være rigtig fint, fra de elendige Parvenu-Villaer, som i Tusindtal voksede op i Købstædernes Nærhed. Alt for sent desværre er det gaaet op for os, hvilket Uføre, vi var kommet ind i, og hvor mange Værdier, der uigenkaldeligt er gaaet tabt. Men bedre sent end aldrig, thi endnu er der mange Værker at værne om. Meget af det smukke og hyggelige i vore gamle Bygninger kan saa udmærket godt overføres paa de ny, uden at det derfor gaar ud over Hensigts-

mæssigheden. Dette gælder ikke mindst Landbygninger, som kan blive fuldtud saa praktiske og nutidsvarende ved Bibeholdelsen af de Momenter, der i saa høj Grad bidrog til at gøre vor gamle Byggeskik saa smuk. De færreste Mennesker tænker paa, hvad Betydning Bebyggelsen har for Landskabets Skønhed. Især i et Sletteland som Danmark, og hvor Bebyggelsen er saa tæt, bidrager denne i saa høj Grad til at give Landskabet sit Præg. De skønhedsforladte og hæslige Huse har i mange Egne haft en for Landskabet ødelæggende Virkning.

Det er mod dette Ødelæggelsesværk, at den ny Landsforening for bedre Byggeskik paa Landet vil tage Kampen op, og man haaber her at finde Støtte hos alle Samfundsklasser i det danske Folk; thi de Værdier, det her gælder om at redde, har vi alle lige Part i.

Foreningen vil organisere Kampen mod Forfaldets ødelæggende Virkninger i Fremtiden ved atter at vække den Skønhedssans, der saa længe har slumret, saa at vore Boliger og Hjem saavel i By som paa Land atter kan indgaa som Led i det danske Folks Kultur.

mæssigheden. Dette gælder ikke mindst Landbygninger, som kan blive fuldtud saa praktiske og nutidssvarende ved Bibeholdelsen af de Momenter, der i saa høj Grad bidrog til at gøre vor gamle Byggeskik saa smuk. De færreste Mennesker tænker paa, hvad Betydning Bebyggelsen har for Landskabets Skønhed. Især i et Sletteland som Danmark, og hvor Bebyggelsen er saa tæt, bidrager denne i saa høj Grad til at give Landskabet sit Præg. De skønhedsforladte og hæslige Huse har i mange Egne haft en for Landskabet ødelæggende Virkning.

Det er mod dette Ødelæggelsesværk, at den ny Landsforening for bedre Byggeskik paa Landet vil tage Kampen op, og man haaber her at finde Støtte hos alle Samfundsklasser i det danske Folk; thi de Værdier, det her gælder om at redde, har vi alle lige Part i.

Foreningen vil organisere Kampen mod Forfaldets ødelæggende Virkninger i Fremtiden ved atter at vække den Skønhedssans, der saa længe har slumret, saa at vore Boliger og Hjem saavel i by som paa Land atter kan indgaa som Led i det danske Folks Kultur.